

УНИВЕРЗИТЕТ „ГОЦЕ ДЕЛЧЕВ“ - ШТИП
ФИЛОЛОШКИ ФАКУЛТЕТ

ПАЛИМПСЕСТ

МЕЃУНАРОДНО СПИСАНИЕ ЗА ЛИНГВИСТИЧКИ, КНИЖЕВНИ
И КУЛТУРОЛОШКИ ИСТРАЖУВАЊА

PALIMPSEST

INTERNATIONAL JOURNAL FOR LINGUISTIC, LITERARY
AND CULTURAL RESEARCH

ГОД. I, БР. 1
ШТИП, 2016

VOL. I, NO 1
STIP, 2016

ПАЛИМПСЕСТ

**Меѓународно списание за лингвистички, книжевни
и културолошки истражувања**

PALIMPSEST

**International Journal for Linguistic, Literary
and Cultural Research**

**Год. I, Бр. 1
Штип, 2016**

**Vol. I, No 1
Stip, 2016**

ISSN 2545-3998
<http://js.ugd.edu.mk/index/PAL>

ПАЛИМПСЕСТ

Меѓународно списание за лингвистички, книжевни
и културолошки истражувања

ИЗДАВА

Универзитет „Гоце Делчев“, Филолошки факултет, Штип,
Република Македонија

ГЛАВЕН И ОДГОВОРЕН УРЕДНИК

Ранко Младеноски

УРЕДУВАЧКИ ОДБОР

Виктор Фридман, Универзитет во Чикаго, САД
Толе Белчев, Универзитет „Гоце Делчев“, Република Македонија
Нина Даскаловска, Универзитет „Гоце Делчев“, Република Македонија
Ала Шешкен, Универзитет Ломоносов, Руска Федерација
Олга Панкина, НВО Македонски културен центар, Руска Федерација
Георгета Раца, Универзитет Банат, Романија
Астрид Симоне Грослер, Универзитет Банат, Романија
Горан Калоѓера, Универзитет во Риека, Хрватска
Дејан Дуриќ, Универзитет во Риека, Хрватска
Шандор Чегледи, Универзитет во Панонија, Унгарија
Ева Бус, Универзитет во Панонија, Унгарија
Хусејин Озбај, Универзитет Гази, Република Турција
Зеки Ѓурел, Универзитет Гази, Република Турција
Елена Дараданова, Универзитет „Св. Климент Охридски“, Република Бугарија
Ина Христова, Универзитет „Св. Климент Охридски“, Република Бугарија
Џозеф Пониах, Национален институт за технологија, Индија
Сатхарај Венкатесан, Национален институт за технологија, Индија
Петар Пенда, Универзитет во Бања Лука, Босна и Херцеговина
Данило Капасо, Универзитет во Бања Лука, Босна и Херцеговина
Мета Лах, Универзитет во Љубљана, Република Словенија
Намита Субиото, Универзитет во Љубљана, Република Словенија
Ана Пеличер-Санчез, Универзитет во Нотингам, Велика Британија
Мајкл Грини, Универзитет во Нотингам, Велика Британија
Татјана Гурин, Универзитет во Нови Сад, Република Србија
Диана Поповиќ, Универзитет во Нови Сад, Република Србија
Жан Пол Мејер, Универзитет во Стразбур, Република Франција
Жан Марк Веркруз, Универзитет во Артуа, Република Франција
Регула Бусин, Швајцарија
Натале Фиорето, Универзитет во Перуца, Италија
Оливер Хербст, Универзитет во Вурцбург, Германија

PALIMPSEST

International Journal for Linguistic, Literary
and Cultural Research

PUBLISHED BY

Goce Delcev University, Faculty of Philology, Stip,
Republic of Macedonia

EDITOR-IN-CHIEF

Ranko Mladenoski

EDITORIAL BOARD

Victor Friedman, University of Chicago, United States of America
Tole Belcev, Goce Delcev University, Republic of Macedonia
Nina Daskalovska, Goce Delcev University, Republic of Macedonia
Alla Sheshken, Lomonosov Moscow State University, Russian Federation
Olga Pankina, NGO Macedonian Cultural Centre, Russian Federation
Georgeta Rata, Banat University, Romania
Astrid Simone Grosler, Banat University, Romania
Goran Kalogjera, University of Rijeka, Croatia
Dejan Duric, University of Rijeka, Croatia
Sándor Czeglédi, University of Pannonia, Hungary
Éva Bús, University of Pannonia, Hungary
Husejin Ozbaj, GAZI University, Republic of Turkey
Zeki Gurel, GAZI University, Republic of Turkey
Elena Daradanova, Sofia University “St. Kliment Ohridski”, Republic of Bulgaria
Ina Hristova, Sofia University “St. Kliment Ohridski”, Republic of Bulgaria
Joseph Ponniah, National Institute of Technology, India
Sathyaraj Venkatesan, National Institute of Technology, India
Petar Penda, University of Banja Luka, Bosnia and Herzegovina
Danilo Capasso, University of Banja Luka, Bosnia and Herzegovina
Meta Lah, University of Ljubljana, Republic of Slovenia
Namita Subiotto, University of Ljubljana, Republic of Slovenia
Ana Pellicer Sanchez, The University of Nottingham, United Kingdom
Michael Greaney, Lancaster University, United Kingdom
Tatjana Durin, University of Novi Sad, Republic of Serbia
Diana Popovic, University of Novi Sad, Republic of Serbia
Jean-Paul Meyer, University of Strasbourg, French Republic
Jean-Marc Vercrusse, Artois University, French Republic
Regula Busin, Switzerland
Natale Fioretto, University of Perugia, Italy
Oliver Herbst, University of Wurzburg, Germany

РЕДАКЦИСКИ СОВЕТ

Драгана Кузмановска
Толе Белчев
Нина Даскаловска
Билјана Ивановска
Светлана Јакимовска
Марија Леонтиќ
Јована Караникиќ Јосимовска

ЈАЗИЧНО УРЕДУВАЊЕ

Даница Гавриловска–Атанасовска (македонски јазик)
Весна Продановска (англиски јазик)
Толе Белчев (руски јазик)
Билјана Ивановска (германски јазик)
Јована Караникиќ Јосимовска (италијански јазик)
Светлана Јакимовска (француски јазик)
Марија Леонтиќ (турски јазик)

ТЕХНИЧКИ УРЕДНИК

Славе Димитров

АДРЕСА

ПАЛИМПСЕСТ
РЕДАКЦИСКИ СОВЕТ
Филолошки факултет
ул. „Крсте Мисирков“ бр. 10-А
п. фах 201
МК-2000 Штип, Македонија
ISSN 2545-3998

Меѓународното научно списание „Палимпсест“ излегува двапати годишно во печатена и во електронска форма на посебна веб-страница на веб-порталот на Универзитетот „Гоце Делчев“ во Штип: <http://js.ugd.edu.mk/index.php/PAL>

Трудовите во списанието се објавуваат на следните јазици: македонски јазик, англиски јазик, германски јазик, француски јазик, руски јазик, турски јазик и италијански јазик.

Трудовите се рецензираат.

EDITORIAL COUNCIL

Dragana Kuzmanovska
Tole Belcev
Nina Daskalovska
Biljana Ivanovska
Svetlana Jakimovska
Marija Leontik
Jovana Karanikik Josimovska

LANGUAGE EDITORS

Danica Gavrilovska-Atanasovska (Macedonian language)
Vesna Prodanovska (English language)
Tole Belcev (Russian language)
Biljana Ivanovska (German language)
Jovana Karanikik Josimovska (Italian language)
Svetlana Jakimovska (French language)
Marija Leontik (Turkish language)

TECHNICAL EDITOR

Slave Dimitrov

ADDRESS

PALIMPSEST
EDITORIAL COUNCIL
Faculty of Philology
Krste Misirkov 10-A
P.O. Box 201
MK-2000, Stip, Macedonia
ISSN 2545-3998

The International Scientific Journal “Palimpsest” is issued twice per year in printed form and online at the following website of the web portal of Goce Delcev University in Stip: <http://js.ugd.edu.mk/index.php/PAL>

Papers can be submitted and published in the following languages: Macedonian, English, German, French, Russian, Turkish and Italian language.

All papers are peer-reviewed.

СОДРЖИНА / TABLE OF CONTENTS

- 11** ПРЕДГОВОР
Проф. д-р Виолета Димова, прв декан на Филолошкиот факултет во Штип
FOREWORD
Prof. Violeta Dimova, the first Dean of the Faculty of Philology in Stip

ЈАЗИК / LANGUAGE

- 15** **Marija Kusevska**
DESCRIBING SPEECH ACTS FROM CROSS-CULTURAL
AND INTERLANGUAGE PERSPECTIVE
- 27** **Costanza Geddes da Filicaia**
“TIRINNANZI” O “TYRYNNANZY”? IL *GIORNALINO DI GIAN
BURRASCA* E LA GRAFFIANTE IRONIA ONOMASTICA DI LUIGI
BERTELLI
Costanza Geddes da Filicaia
“TIRINNANZI” OR “TYRYNNANZY”? THE *GIORNALINO DI GIAN
BURRASCA* AND LUIGI BERTELLI’S MORDANT IRONY ON NAMES
- 37** **Paolo Orrù**
STRATEGIE DISCORATIVE DELL’INFORMAZIONE TELEVISIVA NEL
DISCORSO SULLE MIGRAZIONI, ALCUNI APPUNTI LINGUISTICI
SUL CASO ITALIANO
Paolo Orrù
DISCOURSIIVE STRATEGIES OF THE TV INFORMATION IN THE
DISCOURSE ABOUT MIGRATIONS, SOME LINGUISTIC POINTS
REGARDING THE ITALIAN CASE
- 53** **Марија Гркова**
ОСВРТ КОН УСВОЈУВАЊЕТО НА ГРАМАТИЧКИТЕ КАТЕГОРИИ
КАЈ ИМЕНКИТЕ ВО МАКЕДОНСКИОТ ЈАЗИК КАКО СТРАНСКИ
Marija Grkova
REVIEW OF THE ACQUISITION OF THE GRAMMATICAL CATEGORIES
OF NOUNS IN MACEDONIAN AS A FOREIGN LANGUAGE

КНИЖЕВНОСТ / LITERATURE

- 67** **Марија Ѓорѓиева-Димова**
ИНТЕРПРЕТАТИВНИ ОСЦИЛАЦИИ МЕЃУ ТЕКСТОТ И КОНТЕКСТОТ
Marija Gjorgjieva Dimova
INTERPRETATIVE OSCILLATIONS BETWEEN TEXT AND CONTEXT

- 81 Весна Мојсова-Чепишевска**
 КУЛТУРНАТА ДРУГОСТ НИЗ „ТЕЧНИОТ ГОВОР“ НА ПОЕТСКИОТ
 ЗБОР И ФОТОГРАФИЈАТА
 Vesna Mojsova Chepishevskа
 THE CULTURAL DIFFERENCE THROUGH “THE FLUENT SPEECH” OF
 THE POETIC WORD AND PHOTOGRAPHY
- 93 Ивица Максимовски**
 СЕМАНТИКАТА И СИМБОЛИКАТА
 ВО „ЛОША ТЕТКА И ДРУГИ РАСКАЗИ“ ОД КОВИЛОСКИ
 Ivica Maksimovski
 SEMANTICS AND SYMBOLISM
 IN “BAD AUNT AND OTHER SHORT STORIES” BY KOVILOSKI
- 101 Nazlı Rânâ Gürel**
 NECİP FAZIL KISAKÜREK’İN BİR ADAM YARATMA
 ADLI PİYESİNDE ELEŞTİREL YAKLAŞIMLAR
 Nazlı Rana Gurel
 CRITICAL APPROACH FOR ‘TO CREATE A MAN’ BY NECİP FAZIL
- 109 Ivona Stojanovska**
 BAHRÎ VE DİVANI
 Ivona Stojanovska
 BAHRI AND HIS DIVAN
- 119 Славчо Ковилоски**
 ЗАПИСИТЕ НА КУЗМАН ШАПКАРЕВ ЗА МАШКО-ЖЕНСКИТЕ
 ОДНОСИ И МАКЕДОНСКОТО ОБИЧАЈНО ПРАВО
 Slavcho Koviloski
 KUZMAN SHAPKAREV’S RECORDS OF MALE-FEMALE RELATIONS
 AND MACEDONIAN CUSTOMARY LAW
- 127 Луси Караниколова-Чочоровска**
 СУДБИНСКАТА ЕНЕРГИЈА НА ПОЕТСКАТА РЕЧ (ЗА ПОЕТСКАТА
 СУДБИНА НА ГАНЕ ТОДОРОВСКИ, АТАНАС ВАНГЕЛОВ И ТОДОР
 ЧАЛОВСКИ)
 Lusi Karanikolova-Chochorovska
 THE DESTINAL ENERGY OF THE POETIC WORD (FOR THE POETIC
 DESTINY OF GANE TODOROVSKI, ATANAS VANGELOV AND TODOR
 CHALOVSKI)
- 135 Miruna Craciunescu**
 RÉACTIVATION D’UN IMAGINAIRE DU XVIIIE SIÈCLE DANS LES
ILLUSIONS PERDUES D’HONORÉ DE BALZAC
 Miruna Craciunescu
 IN SEARCH OF A COLLECTIVE IMAGINARY OF THE 18TH CENTURY IN
 BALZAC’S *LOST ILLUSIONS*

149 Eva Gjorgjievska
MARCEL PROUST ET LES PERSONNAGES JUIFS DANS *ALA RECHERCHE DU TEMPS PERDU*
Eva Gjorgjievska
MARCEL PROUST AND THE CHARACTERS OF JEWS IN THE NOVEL *IN SEARCH OF LOST TIME*

161 Искра Тасевска Хаџи-Бошкова
БИОГРАФИЈАТА НА КУЗМАН ШАПКАРЕВ ВО СВЕТЛИНАТА НА БИОГРАФСКИТЕ ДИСКУРСИ
Iskra Tasevska Hadji Boshkova
KUZMAN SHAPKAREV'S BIOGRAPHY IN THE CONTEXT OF BIOGRAPHICAL DISCOURSES

КУЛТУРА / CULTURE

173 Diego Poli
MATTHEW RICCI - LI MADOU: A DIALOGUE ACROSS CULTURES

185 Петар Намичев, Екатерина Намичева
ТРАНСФОРМАЦИЈА НА КУЛТУРНАТА МЕМОРИЈА ПРЕКУ ТРАДИЦИОНАЛНАТА АРХИТЕКТУРА ВО МАКЕДОНИЈА
Petar Namicev, Ekaterina Namiceva
THE TRANSFORMATION OF CULTURAL MEMORY THROUGH THE TRADITIONAL ARCHITECTURE IN MACEDONIA

199 Стојанче Костов
ВЛИЈАНИЕТО НА ШКОЛАТА НА ИГОР АЛЕКСАНДРОВИЧ МОЈСЕЕВ ВО МАКЕДОНСКИТЕ ФОЛКЛОРНИ АНСАМБЛИ
Stojance Kostov
THE INFLUENCE OF THE SCHOOL OF IGOR ALEXANDROVICH MOJSEYEV IN THE MACEDONIAN FOLK DANCE ENSEMBLE

207 Јане Јованов, Катерина Ромашевска
АЗБУКА НА ЧЕШКИТЕ РЕАЛИИ
Jane Jovanov, Katerina Romashevaska
ALPHABET OF CZECH REALITIES

МЕТОДИКА НА НАСТАВАТА / TEACHING METHODOLOGY

213 Igor Rižnar
BLENDED LANGUAGE LEARNING AND FLIPBOARD IN HIGHER EDUCATION

225 Mahmut Çelik, Ümit Süleymani
MAKEDONYA'DA 'TÜRK YAZI DİLİ TARİHİ' KONUSUNU ÜNİVERSİTE TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI BÖLÜMLERİNDE "ROL OYNAMA (DRAMATİZASYON) YÖNTEMİYLE ÖĞRETİMİ"

Mahmut Çelik, Ümit Süleymani
THE HISTORY OF TURKISH WRITTEN LANGUAGE TAUGHT AT
UNIVERSITY DEPARTMENT OF TURKISH LANGUAGE AND LITERATURE
IN MACEDONIA WITH ROLEPLAYING (DRAMATIZATION) METHOD

237 Fausto Maria Greco
UN PERCORSO DIDATTICO DI INTERCULTURALITÀ ATTRAVERSO LA
NARRATIVA DI FABIO GEDA
Fausto Maria Greco
A DIDACTIC ITINERARY TOWARDS INTERCULTURALITY THROUGH
THE NARRATIVE OF FABIO GEDA

251 Snezana Petrova, Sevda Lazarevska
L'IDENTITE CULTURELLE ET LES APPROCHES ET PRATIQUES
INTERCULTURELLES DANS L'EDUCATION
Snezana Petrova, Sevda Lazarevska
CULTURAL IDENTITY AND INTERCULTURAL APPROACHES IN
EDUCATION

259 Brikena Xhaferi, Gezim Xhaferi
THE ROLE OF CALL IN FOSTERING LEARNER AUTONOMY – A STUDY
CONDUCTED AT SOUTH EAST EUROPEAN UNIVERSITY IN TETOVO

ПРИКАЗИ / BOOK REVIEWS

269 François Schmitt
COMPTE-RENDU : «FANTASTIKA (NIELEN) V TALIANESKEJ LITERATURE»
(« LE FANTASTIQUE DANS LA LITTÉRATURE ITALIENNE ET AILLEURS),
PAR EVA MESAROVA
François Schmitt
REVIEW: » «FANTASTIKA (NIELEN) V TALIANESKEJ LITERATURE»
(FANTASTIC IN ITALIAN LITERATURE AND ELSEWHERE), BY EVA
MESAROVÁ

ДОДАТОК / APPENDIX

275 ПОВИК ЗА ОБЈАВУВАЊЕ ТРУДОВИ
ВО МЕЃУНАРОДНОТО НАУЧНО СПИСАНИЕ „ПАЛИМПСЕСТ“
CALL FOR PAPERS
FOR THE INTERNATIONAL SCIENTIFIC JOURNAL “PALIMPSEST”

İvona Stoyanovska**BAHRÎ VE DİVANI**

Özet: Bahrî XIX. yüzyıl divan şairlerindedir. Bu makale, hayatı hakkında hemen hemen hiçbir kaynakta bilgi bulunmayan Bahrî mahlaslı bir şairin divanı ile bu divan çerçevesinde bazı tespitleri içermektedir. Şairin Divan'ının bir nüshası Makedonya Üsküp Kütüphanesinde bulunmaktadır.

Bahrî. Halvetiyye tarikatına bağlı bir müridir. Şiirlerinden Şabaniyye'ye mensubiyeti anlaşılma ile beraber mersiyelerinde Āl-i 'Abā'ya büyük sevgi beslediği, Kerbelâ vakasına geniş yer ayırdığı görülmektedir. İncelemede Bahrî'nin hayatı, edebî kişiliği ve Divan'ı hakkında bilgiler verilmiştir. Bu çalışmada, Eski Türk Edebiyatı şairlerinden Bahreddîn'in ve Divan'ının tanıtılması ve klasik Türk edebiyatındaki yerinin belirlenmesi amaçlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: *Bahrî, Şabaniyye, Āl-i 'Abā', Eski Türk Şiiri.*

1. Bahrî'nin Divanı

Klasik Türk Edebiyatı Türk kültürünün en önemli parçalarından biridir. Klasik Türk Edebiyatı, Türk kültürüne ait bir çok meseleyi aydınlığa kavuşturmak için önemli bir kaynaktır. Ayrıca neredeyse dokuz yüz yıl sürmüş ve hala etkisini devam ettiren Klasik Türk Edebiyatı, asırlar boyunca birçok önemli şair / yazar yetiştirmiştir ve dünya çapında kıymeti olan bir çok eseri barındırmaktadır. Bütün bu yönleriyle, dünya edebiyatı açısından da yeni, değerli ve orijinal bir çok eser Türk Edebiyatında mevcuttur.

Osmanlı Devletinin hakimiyetini sürdürdüğü yıllarda ve bölgelerde, Divan şiiri de gelişme göstermiştir. Hatta bu edebiyatın gücünden etkilenen başka şairler de, tıpkı bir divan şairi gibi divan tertip etmiş, mevcut eserleri kendi lisanlarına aktarmış, yahut Osmanlı şairlerini daha iyi anlamak ve kendi milletlerine anlatmak maksadıyla eserler kaleme almışlardır.

19.yüzyılda Türk Edebiyatında divan şiiri geleneği hala varlığını devam ettirmektedir. Divanını hazırladığımız şair Bahri, divan şiiri geleneğinin son asır temsilcilerinden birisidir. Eski divan edebiyatı geleneğini devam ettirmiş ve Kur'an-ı Kerim ve Hadis gibi kutsal kaynakları temel alıp aşk, sevgili, din, kader, ölüm, tasavvuf gibi konuları işlemiştir.

Bahrî'nin divanına Makedonya / Üsküp'teki Üniversite Kütüphanesinde tesadüf ettik. Divanın sahibi Bahri hakkında kaynaklarda çok fazla bilgi bulunmamaktadır. Üsküp'e nasıl ve ne şekilde ulaştığı hakkında bilgi sahibi olmadığımız bu divan ve şairi, birçok soruyu da gündeme getirmektedir: Öncelikle şair hangi sebepten dolayı bu mahlası tercih etmiştir? Divanındaki konular divanın bulunduğu coğrafya ile uygun mudur? Yani bu divandaki

şairler, Makedonya ve Üsküp civarındaki kültür ve sanat ortamını yansıtan beyitler içermekte midir? Belki de divanın şairi Bahri'nin Üsküp'le bir alakası yoktur, bu nüshaya sahip biri tarafından Makedonya'daki kütüphaneye ulaştırılmıştır. Bütün bunlar incelenmesi gereken mevzulardı ve hazırladığımız yüksek lisans tezinde bu konulara değinmeye çalıştık.

Bahri, divan edebiyatının nazım şekillerini kullanmıştır. Divanında gazel ve murabba gibi nazım şekilleri vardır. Şair Bahri bu divanında eski divan edebiyatı geleneğini devam ettirmiş ve Kur'an-ı Kerim ve Hadis gibi kutsal kaynakları temel alıp aşk, sevgili, din, kader, ölüm, tasavvuf gibi konuları işlemiştir.

Şair divan tertibinde de Klasik Türk Edebiyatının geleneğine sadık kalmıştır.

Kuran-ı Kerim ve Hadis gibi kaynaklardan yapılan alıntılarla zenginleşen divan, birçok bakımdan dikkat çekmektedir. Mesela tasavvufi konular ve Kербela hadisesinin şairlerinde yer alması incelenmesi gereken mevzulardandır. Divanda Klasik Türk edebiyatı mazmunlarının da ustalıkla kullanıldığı görülmektedir.

2. Şairin Adı ve Mahlası

Kaynaklarda Bahri'ye ait detaylı bilgi bulunmamaktadır. Son dönem biyografi kaynaklarımızdan Tuhfe-i Nâîli'de ve Sadeddin Nüzhet Ergun'da geçen Bahri mahlaslı şairler hakkında şu bilgiler bulunmaktadır:

Sadeddin Nüzhet Ergun'un Türk Şairleri isimli eserinde ismi geçen Bahri'lerden biri 16.yüzyıl şairidir. Ergun, bu bilgiyi Hasan Çelebi Tezkiresinden almıştır. Bahri mahlaslı diğer bir şair de 19. Yüzyılda yaşamış Karşlı bir ozandır. Yine 16.yy şairlerinden ismi Mehmed olan başka bir Bahri ile de bizim divanını hazırladığımız Bahri aynı şair değildir. Bunlardan başka Melâmî-meşreb bir şair ile 18.yy şairlerden Bahri Paşa'nın da farklı şairler olduğu anlaşılmaktadır. Ergun'daki bilgiler içinde divanını hazırladığımız şaire şairleri en fazla benzeyen şairin Edirneli Bahri olması muhtemeldir. Ergun, bu şair hakkında Fatin Tezkiresinden aldığı şu bilgileri aynen aktarmaktadır:

“19. asır şairlerinden Bahri hakkında Fatin şu malumatı veriyor: Bahri efendi medine-i Edirne'de sâhilres-i bahr-i vücud olup tahsil-i fenn-i kitâbet ve bilahere medine-i İzmir'de edâ-yı hizmet-i kitâbet eylemekte iken garîk-i bahr-i rahmet olmuştur. Mumâileyli bahr-i kemâlin gâvâs-ı meâli olup eş'âr ve güftârı mânend-i gevher pâkize ve mu'teberdir. Aynı eserde şairin şu mısraları kayıtlıdır:

Nesl-i pâk-i enbiyâdır ol şeh-i nevreste dil
Kerbelâ-yı aşkı içre olmuşuz hep beste dil
Nâr-ı hasretle yakılmış Bahri-i işkeste dil
Bir içim su istedi hecrinde dil
Virmedi kat'â cevab ana dayandı hançerin¹”

¹ Sadeddin Nüzhet Ergun, Türk Şairleri, C. 1, s.680-687.

Dergah Yayınlarının hazırladığı Türk Dili ve Edebiyatı Ansiklopedisinde de hemen hemen aynı bilgileri özet olarak tekrarlamaktadır.² Şairin adı hakkında kesin bir bilgi yoktur. Her şiirinin sonunda Bahri mahlasını kullanmaya özen göstermiştir:

Firāk u derd ü ğam u hicrān içinde **Bahri** ğark oldu
‘Aṭā kıl gūşe-i vaşla çeküp mücrimi kıl ihyā (7/5)

Zaman zaman mahlası Bahriyā, Bahreddin yahut Bahri-gedā şeklinde şiirlerinde geçmektedir. Mesela:

‘Aşk bilür kendüsi sen **Bahriyā** çık aradan
‘Aşk-durur şehir-i ‘adem ü derd durur aña rehnümā (5/5)

Ḳuds-i lāhūtta gedān **Bahreddin**’i eyle beḳā
Ḳalmasun zerre gubār tā kim ola mahz-ı hevā (6/10)

Ṭalıp **Bahri-gedā** bahr-i şafāya
Çevirdi arḳasıñ veç-i sivāya
Olup sālīk şırāt-ı Muşṭafā’ya
Biḥamdillāh baña keşf oldu esrār (74/5)

Mahlasının manasından dolayı tevriye sanatıyla da kullanılmaktadır. Mesela bahr-i fenā, bahr-i Adem gibi:

Düzüb bezm-i şafā nūş eyledik mey-i muḥabbetler
Maārif dürleriñ **bahr-i ‘Adem’den** bî-nişān bulduḳ (116/3)

Lā-mekān hem bî-nişān ol zevḳle
Tal **fenā bahrine** ol bî-levn ü renk (127/5)

Bu Bahreddin-i ihvān-ı dīne
Getürdüm ḳuts-i lāhūti hediye
İder teslīm bu sırrı mahremine
Çıkarup bahr-i esrārdan güherler (52/7)

Şair birkaç beyitte Şaban-ı Veli’den “pirimiz” ve “pirim” şeklinde bahsetmekte, ayrıca Divan’daki 76 ve 77. numaralı şiirlerde Şabānilerin vasıflarını anlatmaktadır. “Şabaniler” redifli şiirin matla beyti şudur:

² Türk Dili ve Edebiyatı Ansiklopedisi, Dergah Yayınları, İstanbul 1977, C.1, s.294-296.

“Kün fe-kānîñ” hükmüne fermān olur Şa‘bāniler
Ol sarāy-ı vaħdete miħmān olur Şa‘bāniler (76/1)

Cevher-i dürr-i haķıķat baħridir Şa‘bāniler
Menba‘-ı ‘ilm-i ledünnüñ şehridir Şa‘bāniler (77/1)

3. Bahri'nin Doğum Tarihi ve Doğum Yeri

Divanın sahibi Bahri hakkında kaynaklarda çok fazla bilgi bulunmamaktadır.

Aşağıdaki beyitte Sultan II. Abdulhamid'in ismi geçmektedir. Bu bilgiden hareketle şairin muhtemelen 19.yy sonu ile 20.yüzyılının ilk çevreğinde yaşamış olduğu söylenebilir:

Faħr-ı ‘ālem vārişi sultān Ħamîd-ı ādiliñ
Ķapısında kul olup buldum kemāl-i rif‘ati (294/4)

Biñ üçyüz sāli şehri sitte ibtidāsında
Şeb-i isneyn içinde rüy-ı arzı neş‘et-yāb itdi (273/3)

Bu beyitte hicrî 1300 ibaresinin geçmesi de divanın hemen hemen miladi 1900'lü yıllar içinde tamamlandığına bir işaret teşkil edebilir.

Abdülbaki Gölpınarlı'nın *Alevî Bektaşî Nefesleri* isimli eserinin sonunda, şairin Divân'ında da yer alan bir şiiri vardır. Gölpınarlı'nın da eserinde yer verdiği (Gölpınarlı 1992: 327) hece ölçüsüyle yazılmış şiirin ilk dörtlülüğü şöyledir:

Bilmem ne hāl oldu bana
Sen ben misin ben sen miyim
Can mahv oldu cānān beķā
Sen ben misin ben sen miyim (120/1)

Şair kendisinden bazı şiirlerinde bende-i Āl-i ‘Abā olarak bahsederken bir şiirinde de Hz. Peygamber (S.A.V.) soyundan olduğunu söylemektedir:

Yazamaz bir noķsasıñ hem bilmez aşlından ħaber
Ħānedān-ı Muştafā virmekdedir cān ile ser
Bende-i Āl-i ‘Abādır Baħri kemter Ķan döker
Yād idüp bu Ķişşayı iñler hemān iñler hemān
Ķan döküp derd ile āh dirler amān dirler amān (187/5)

“Kün fe-kānîñ” hükmüne fermān olunca Muştafā
Ya nice evlādına zılm idebilür eşkiyā
Bu muşibetle ser-efrāz oldu şāh-ı Kerbelā
Bende-i Āl-i‘Abā’sın Baħriyā Ķam yok saña

Şāh Güseyn'in rütbesiñ fehm itdi vicdānım benim
Kesilip āh ü figān zāyi' oldı aḫzānım benim (161/5)

Şah-ı Bākır dürriyüm andan giydim nisbeti
Ca'fer-i Şādık benim n'oldum kemāl-i ref'eti
Eyledim i'lān bihamdillah rumūz-ı vaḫdeti
Kāzımü'l feyz oluben buldum cihānda şöhreti
Cedd-i a'lāmdır biḫamdillah benim Āl-i' Abā
Dāḫil-i vaḫdet-serā oldum olup maḫz-ı rızā (14/3)

Aşağıdaki şiirden anladığımız kadarıyla Bahrî, evladını kaybetmiştir.

Āh bugün dil şehri baştan başa sūzān oldı āh
Derd-i evlād ile çeşmim hūñla giryān oldı āh (235/1)

4. Bahri'nin Tarikati

Tasavvufi eğitimde farklı metodları uygulayan mekteblere tarikat denilir Tarikat Allah'a ulaşmak için tutulan yol bir şeyhin rehberliğinde gerçekleşir. Bütün yolların öncüsü, kurucusu belirlenen koşulları, töreleri vardır. Tasavvufu yoluna giren belli bir tutum, davranış biçimi vardır.

Bahrî Halvetiyye tarikatına bağlı bir mürididir. Şiirlerinden Şabaniyye'ye mensubiyeti anlaşılma ile beraber mersiyelerinde Hz. Hüseyin'e büyük sevgi beslediği görülmektedir.

Halvet-yalnız kalmak yalnız görüşmek anlamlarına gelmektedir. Allah ile baş başa kalmak تنها bir mekanda insanlardan uzak olarak Allah'a ibadet etmek, onu zikretmek kastıyla oturmak anlamlarına gelmektedir. Halveti tarikatı'nın esasını oluşturan unsurları şu şekilde sıralayabiliriz;

- 1- Halvet hayatına önem vermek,
- 2- Kelime-i Tevhit ve Esmā-i Seba denilen yedi esma ile zikretmek,
- 3- Rüya ve vakıalara göre Seyri Süluk'a yön vermek.

Halvetilik Kaynakların verdiği bilgiye göre Halvetiyye tarikatın kurucusu Ebu Abdullah Sıracettin Ömer bin Ekmüldin Ellahici El Halveti'dir(ö:1397) Halvetilik 14. yüzyılda İran-Afganistan bölgesinde doğmuştur. Gizli zikir yöntemini kullanan Sünni bir tarikatır. Halveti silsilesinde ehlibeytin ve özünde "ehlibeyt" sevgisinin olması, tarikatın en önemli özelliklerindedir. Özellikle Türkler arasında en yangın olan tarikatların başında yer alır.

Halveti tarikatı Yahya Şirvani'den sonra RUŞENİYE- Dede Ömer Ruşeni (ö:1487), CEMALİYE- Cemal El Halveti (ö:1494) , AHMEDİYYE- Ahmed Şemseddin Marmaravi (ö: 1504) , ŞEMSİYYE- Şemsettini Sivasi (ö: 1597) olmak üzere dört ana kola ayrılmış, bunlardan da çeşitli alt şubeler meydana gelmiştir Halvetiyye'nin en yaygın kolu"ŞABÂN'İYYE"koludur. Halvetiyye tarikatı'nın Cemaliye Şubesi'nin Şabaniye Kolu'nun kurucusu olan Şeyh Şaban-ı Veli'nin doğum tarihi kesin olarak bilinmemektedir. Muhtemelen onbeşinci asrın sonunda veya başında Taşköprü ilçesi merkezinde dünyaya

gelmiş anne ve babasını henüz çocukluk çağında iken kaybetmiş ve yetim olarak kalmıştır. Divanını hazırladığımız Bahri de, birçok şiirinde Halvetiliğin Şabani koluna mensup olduğunu bildirmektedir.

5. Bahri'nin Sanatı

Bahri, şiirlerinde geniş olarak âl-i Abâ sevgisini işlemektedir. Birçok şiirinde Kerbelâ vakasına geniş yer vermiş, bu olayda menfî rol oynayanları lanetle anmıştır.

İbn-i Ziyâd-ı kâltabân ehl-i beyte virmez amân
Cem' itdi nice žâlimân mâtem kıl ey dilâ mâtem
Selâmu'llâh Şâh Hasan'a şad hezâr şâhım Hüseyn'e
La'net kâtil-i Hüseyn'e âh Hasan'a vâh Hüseyn'e

Sevķ eyledi Kerbelâ'ya tuğyân itdi Muştafâ'ya
Cevr itdi Ehl-i 'Abâ'ya mâtem kıl ey dilâ mâtem
Selâmu'llâh Şâh Hasan'a şad hezâr şâhım Hüseyn'e
La'net kâtil-i Hüseyn'e âh Hasan'a vâh Hüseyn'e (156/4-5)

On iki imamın isimlerini saygı ile anıp tek tek sıraladığı şiirlerinin yanında, Hz. Hadice, Hz. Fatıma gibi âl-i Abâ'nın seçkin hanımlarını da şiirlerinde hatırlatmaktadır. Bahri, on iki imama karşı duyduğu bu derin sevgi ve saygının yanında dört halifeye de hürmet beslediğini göstermektedir. Diğer sahabelerle beraber Hz. Ebu Bekir'in, Hz. Ömer'in ve Hz. Osman'ın isimlerini de daima hürmetle anmaktadır:

Bihamdillah Muħammed Muştafâdır cânıma cânân
Bir 'âciz ümmetiyim şâfiimdir bil ol 'âlî şân

Ebû Bekr şurur kasr-ı bilimde bil şehensâhım
'Ömerdir emr-i Ğaķķı cismim içre eyleyen fermân

Mekârim ğalķı ta'lim eyledim 'Osmân-ı câmi'den
'Âlîyy'ül-Murtazâ oldu bu cismim şehri içre cân

Ğasanla Ğüseyn Fâtıma Ğatıce başım tâcı
On iki imâm hem daħi çâdeh-i- ma'sumân

Bunlarıñ dostuna dostum tevelli eylerim Bahri
'Adüsuna 'adüyüm teberrâ eylerim her ân (192/1)

Bahri'nin şiirlerinde Hz. Hüseyin'e büyük bir sevgi beslediği görülmektedir. Hz. Muhammed (S.A.V), Hz. Hatice, Hz. Fatma, Hz. Hüseyin ve on iki imam çeşitli vasıflarla övülmektedir:

Cüş idüp derd-i derūnum tāzelendi yāremiz
Yoğ durur āh ü fiğāndan ğayrı hiç bir çāremiz
Kerbelā vādīlerinde ser-niğūn meh-pāremiz
Hicr ile hayretlere düşdü bu dil-i āvāremiz
‘Andelībiz limaallāh bāğıdur gülzāremiz
Rehberimizdir Hüseyñ hem mātem-i envāremiz (93/1)

Faħr-ı cihān Muştafā āh ile kānlar döküp
Hatice hem Faṭma mātem iderler merām (174/3)

Beddua edilen kişiler başından Yezid İbni Ziyad ve İbni Sad gelmektedir:

Virmedi bir kaçre āb kavm-i Yezid
Cān virüben hem-demiñ şāh eylegil

La‘net it kavm-i Yezide rüz u şeb
Bahriyā şāhını penāh eylegil (134/4-5)

Tasavvufi neşeyle yazdığı şiirlerinde aruzla beraber hece veznini de kullanmıştır. Bu şiirler arasında özellikle Yunus Emre ve Niyazi-i Mısıfı’yi hatırlatan şiirler mevcuttur. Yunus Emre mektebine uyan şiirlerinden biri aşağıdaki şiirdir:

Ey ‘āşık-ı āvāreler gelin Allāh’a gidelim
Ey tālib-i dīdāreler geliñ Allāh’a gidelim

Zākir olup Hağ ismine göñül virelim fikrine
Düşüben mürşid izine geliñ Allāh’a gidelim

Māsivāullāhı terk ile şehir-i lāhūta varılım
“İrci‘f” emrine uyup geliñ Allāh’a gidelim

Derdimiz olsa derdullah hādi olur lā-şek Allāh
Cān ü dilden kılarak ah geliñ Allāh’a gidelim

Bahri-gedā Hağla Hağğ’a vāsıl olursiñ mutlakā
Oluş fenā-ender-fenā geliñ Allāh’a gidelim (158.)

Bazı şiirleri ilahi şeklinde okunmaya müsait şekilde tertib edilmiştir. Mesela aşağıdaki şiirin her beytinden sonra bir beyit nakarat olarak tekrarlanmaktadır:

Sevķ itdiler ‘uryān Şām’a yazmaĝa ‘ācizdir hāme
Bu aĥvāl-i perişāna mātem kıl ey dilā mātem
Selāmu’llāh Şāh Ḥasan’a şad hezār şāhım Ḥüseyn’e
La‘net kātıl-i Ḥüseyn’e āh Ḥasan’a vāh Ḥüseyn’e

Bahrı-gedā cān nişār it cānānı kendine yār it
Yezıd’e la‘neti hezār it mātem kıl ey dilā mātem
Selāmu’llāh Şāh Ḥasan’a şad hezār şāhım Ḥüseyn’e
La‘net kātıl-i Ḥüseyn’e āh Ḥasan’a vāh Ḥüseyn’e (156/11-12)

6. Sonuç

Üsküp Az. “Kliment Ohridski” kütüphanesinde rasladığımız Bahri divanını tenkitli metnini 2015 yılında yüksek lisans tezi olarak hazırladık. Bir makale vasıtıyla divanın ikinci bir nüshasının da olduğunu öğrenmemize rağmen bu nüshaya ulaşmamız mümkün olmamıştır.

19.yüzyılda Türk Edebiyatında divan şiiri geleneği hala varlığını devam ettirmektedir. Divanını hazırladığımız şair Bahri, divan şiiri geleneğinin son asır temsilcilerinden birisidir. Eski divan edebiyatı geleneğini devam ettirmiş ve Kur’an-ı Kerim ve Hadis gibi kutsal kaynakları temel alıp aşk, sevgili, din, kader, ölüm, tasavvuf gibi konuları işlemiştir.

Bahri vezin ve kafiye konusunda çok başarılıdır denilemez. Kafiye konusunda özellikle bazı şiirlerde son derece rahat davranmıştır. Vezin olarak en fazla üç **fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün** veznini etmiştir. Bu vezni dört tane **mefā‘ilün mefā‘ilün mefā‘ilün mefā‘ilün ile müstef‘ilün müstef‘ilün müstef‘ilün müstef‘ilün**, vezinleri takip eder.

Bazen **mefā‘ilün mefā‘ilün fe‘ülün** kullanmıştır.

Nazım şekli olarak genellikle gazel tarzına tesadüf edilmektedir. Bununla beraber iki, dört, altı mısralardan oluşan nazım şekilleri de divanda mevcuttur.

Hazırladığımız birinci bölümünde, şairin hayatı ve sanatı hakkında kısaca bilgi verilmiştir. İkinci bölümde divan şekil ve muhteva bakımından kısaca incelenmiştir. Üçüncü bölümde yazmanın transkripsiyonlu metni yer almaktadır.

Bu çalışma, Bahri ve divanını ilim alemine tanıtmayı amaçlamaktadır. Tezimizde, kaynaklarda hayatı hakkında çok kısıtlı bilgi bulunan Bahrı’nın hayatını şiirlerinden yola çıkarak bir nebze daha aydınlatmaya çalıştık. Klasik Türk şiirinin etkilerinin zaman ve mekan olarak nerelere ulaşabildiğine yine bu divan iyi bir örnek olacaktır. Bu tez ile, tarihsel bağlarla birbirine bağlı iki ülke arasında köprü olabilmeyi, tarihsel bağları bugüne ve geleceğe taşımayı hedeflediğimi de burada belirtmek isterim.

Kaynakça

- Bilgin, Azmi. (2000). *Ümmî Sinan Divanı İncele-Metin*. İstanbul: Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları .
- Canan, İbrahim.(2001). *Hadiz Ansiklopedisi-Kütüb-i*. Ankara: Akçağ Yayınları.
- Göldınarlı, Abdülbaki. (2010). *Alevi Bektaşî Nefesleri*. İstanbul: İnkılâp Kitabevi.
- Davud, Fatih. *Hâtîmetü'l- Eş'ar (Fatîm Tezkeresi)*. Hazırlayan Yrd. Doç. Dr. Ömer Çifçi. T. C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Kütüphaneler ve Yayımlar Genel Müdürlüğü.
- Devellioğlu, Ferit. (2002). *Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lügat*. Ankara : Aydın Kitabevi Yayınları.
- Egüz, Esra. (2009). *Priştineli Nûri Divanı ve İncelemesi*. İstanbul Üniversitesi: Yüksek lisans tezi.
- Ercilasun, Ahmet. Bican. *Başlangıçta Yirminci Yüzyıla Türk Dili Tarihi*. Ankara: Akçağ Yayınları.
- Fuzuli, (2002). *Leyla ve Mecnun, haz. Muhammet Nur Doğan*. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
- İz, Fahir. (2000). *Eski Türk Edebiyatında Nazım 2*. Ankara: Akçağ Yayınları.
- Kanar, Mehmet. (2008). *Osmanlı Türkçesi Sözlüğü*. İstanbul: Say Yayınları.
- Kamil, Ali. Gıynaşı ve Özer Şenödeyici. (2010). "Teorik Açıdan Aruz İlmi ve Üç Aruz Risalesi", *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, Vol. 3, Issue 14 (Güz), s. 226-240.
- Kamil Ali Gıynaş, 'Bir Hz. Hüseyin Aşığı: Son Asrın Meçhul Şairlerinden Bahreddin ve Divanındaki Kerbela Mersiyeleri', *Türk Kültürü ve Hacı Bektaş Veli Araştırma Dergisi*, 2013, S.67, s.121-148.
- Kubbealtı Lugatı, (2009).
- Kur'an-ı Kerim*. İstanbul: Diyanet İşleri Başkanlığı.
- Saraç, M. A. Yekta. (2004). *Klasik Edebiyat Bilgisi,-Belegat*. İstanbul: Gökkuşbu Yay.
- Şemseddin, Sami. (2002). *Kâmûs-ı Türkî*. İstanbul: Çağrı Yayınları.
- Timurtaş, Faruk. (1990). *Tarih İçinde Türk Edebiyatı*. 2. bs. İstanbul: Boğaziçi Yayınevi.
- Türkçe Sözlük*. (2005). Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Tuman, Mehmet. Nail. (2001). *Tuhfe-i Nâilî*. (Hazırlayan Cemâl Kurnaz-Mustafa Tatcı) Bizim Büro Yayınları.
- Türk Dili Ve Edebiyatı*. (1977). Ansiklopedisi-Devirler/İsimler/Eserler/Terimler/. İstanbul: Dergah Yayınları Cilt 1.
- Uludağ, Süleyman. (1999). *Tasavvuf Terimleri Sözlüğü*. İstanbul: Marifet Yayınları.
- Yavuz, Kemal. (2012). *Hacı Böyle Dedi*. İstanbul: Mostar Yayınları.
- Yeni Tarama Sözlüğü*. (1983). Ankara: Üniversitesi Basımevi.

Ívona Stojanovska

Bahri and his Divan

Abstract: Bahri is one of the 19th century divan poets. This thesis elaborates on some main points within the framework of the *Divan* of this poet under the pen name Bahri, about whose life there are scarce or virtually non-existent sources of information. The only copy of Bahri's *Divan* can be found in the National and University Library "St. Clement of Ohrid" in Skopje, Macedonia.

Bahri was a follower of the Khalwati order. Apart from his affiliation with the Şâbân'îyye branch, in his elegies it is also self-evident that he was deeply fond of Ĥusayn ibn 'Alî, and a big part is dedicated to the Battle of Karbala. This study sheds light on Bahri's life, literary persona, and his Divan. The aim of this work is to introduce Bahri - one of the Old Turkish literature poets - and his Divan, and moreover to determine their position in the Classical Turkish literature.

Keywords: *Bahri, Şâbân'îyye, Ĥusayn ibn 'Alî, Poetry-Old Turkish literature.*

